

بررسی فقهی و حقوقی اصل قانونی بودن جرائم و مجازات‌ها

محمد اکبری فرد

نویسنده مسئول: کارشناس ارشد حقوق کیفری اطفال و نوجوانان دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، تهران، ایران

چکیده

اصل قانونی بودن جرائم و مجازات‌ها از یکسو باعث می‌شود که قضات و حاکمان از اجرای عدالت به تشخیص خود دست برداشته و قانون را محور اعمال حاکمیت قضایی بدانند و از طرف دیگر افراد به کمک اصول مطرح شده از وضعیت انجام یا ترک فعل ممنوعه مطلع می‌شود. مطالعه حاضر با هدف بررسی فقهی و حقوقی اصل قانونی بودن جرائم و مجازات‌ها به صورت مطالعه کتابخانه‌ای و فیش برداری صورت پذیرفته است. بررسی‌ها نشان داد که صحت اصل قانونی بودن جرائم و مجازات‌ها در دین مبین اسلام مورد تأیید است و جعل قوانین به‌طور عام، و مجازات‌های کیفری به‌طور خاص معلول مصلحت بشر بوده و به خاطر تکامل او خداوند متعال مقررات کیفری وضع نموده است. برخی از اصول مذکور در مواردی با نهادهایی تخصیص خورده است و در مواردی آسیب‌پذیر بوده که تحت عنوان استثنائات و چالش‌ها مورد بررسی قرار گرفته‌اند. با توجه به بررسی قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲ اصول ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ می‌باشد که به قانونی بودن جرائم و مجازات‌ها پرداخته‌اند و مواد اصول ذکر شده به توضیح و تبیین جرائم و مجازات‌های مختص آن‌ها پرداخته‌اند. با توجه به بررسی‌ها موارد مورد بررسی شامل دیه، قصاص حد و موارد مشابه آن است و برای مواردی همچون تکلیف پرداخت مالیات مشمولیتی اعمال نشده است.

واژه‌های کلیدی: قانونی بودن جرائم و مجازات‌ها، فقه امامیه، آیین کیفری

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۶، شماره ۱، بهار ۱۳۹۹، صفحات ۲۳-۳۶